

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion eläketurvan rahoituksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion eläketurvan rahoituksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta (HE 101/2018 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Päivi Lanttola, valtiovarainministeriö

Valiokunta on saanut kirjalliset lausunnot:

- opetus- ja kulttuuriministeriö
- Valtion Eläkerahasto
- Keva

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- sosiaali- ja terveysministeriö

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtion eläketurvan rahoituksesta annettua lakia. Lakiin ehdotetaan tehtäviksi eräitä muutoksia, joilla valtion eläkejärjestelmän maksurakennetta uudistetaan ja selkeytetään. Samalla valtion eläkejärjestelmän työnantajakohtaisten vuosittaisten eläkemaksujen vahvistaminen siirrettäisiin tehtäväksi Kevassa valtiovarainministeriön päättämien perusteiden mukaisesti.

Esityksen tavoitteena on yksinkertaistaa työnantajan eläkemaksun määräytymistä ja saattaa se tasoltaan vastaamaan työeläkejärjestelmän keskimääräistä maksutasoa. Työeläkejärjestelmän keskimääräisen maksutaso on vakaampi ja paremmin ennustettavissa kuin valtion eläkejärjestelmän nykyinen vuosittain vaihteleva maksutaso. Jatkossa työnantajan eläkemaksun maksutasossa vuosittain tapahtuvat muutokset johtuisivat nykyistä selvemmin työkyvyttömyyseläkemaksusta,

Valiokunnan mietintö StVM 11/2018 vp

mikä parantaisi eläkemaksun ohjattavuutta. Samalla myös hallinto kevenisi, kun valtiolla ei olisi enää omaa erillistä laskentamallia järjestelmineen.

Nykyisistä työnantajan eläkemaksun laskentaperusteiden vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkeosista sekä eläketurvan toimeenpanosta aiheutuvasta hoitokuluosasta luovuttaisiin. Eläkemaksu laskettaisiin valtion eläkejärjestelmän piirissä olevilla työnantajilla nykyiseen tapaan prosentteina palkkasummasta. Eläkemaksuprosentti muodostuisi kaikille työnantajille yhteisestä työansioihin perustuvasta eläkemaksuprosentista ja työnantajakohtaisesta työkyvyttömyyseläkemaksuprosentista. Työnantaja pidättäisi työntekijän eläkemaksun ja vastaisi eläkemaksun suorittamisesta kokonaisuudessaan.

Lakimuutoksella ei muuteta niiden työnantajien piiriä, joiden henkilöstöstä tai sen osasta maksetaan eläkemaksua valtion eläkejärjestelmässä. Valtiovarainministeriö ei enää päättäisi työnantajakohtaisia eläkemaksuprosentteja, vaan Keva laskisi työnantajakohtaisen eläkemaksun valtiovarainministeriön päättämien perusteiden mukaisesti. Keva antaisi ohjeet eläkemaksun suorittamisesta ja huolehtisi eläkemaksun perimiseen liittyvistä tehtävistä, mikä vastaisi nykytilaa. Eläkemaksu maksettaisiin edelleen Valtion eläkerahaston tilille.

Lisäksi lakiin ehdotetaan tehtäviksi eräitä muita toimeenpanoa selkeyttäviä tarkistuksia ja teknisiä korjauksia.

Esitys liittyy valtion vuoden 2019 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lain on tarkoitettu tulevan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää perusteltuina esityksen tavoitteita uudistaa ja selkeyttää valtion eläkejärjestelmän maksurakennetta yksinkertaistamalla työnantajan eläkemaksun määräytymistä. Valiokunta kannattaa ehdotettuja muutoksia.

Hallituksen esityksen mukaan työkyvyttömyyseläkemaksu olisi työnantajakohtainen ja tasoltaan keskimäärin yhtä suuri kuin yksityisen sektorin työeläkemaksun keskimääräinen työkyvyttömyysosa. Myös työansioihin perustuva eläkemaksu mitoitettaisiin siten, että eläkemaksu kokonaisuudessaan olisi keskimäärin yhtä suuri kuin keskimääräinen yksityisten alojen työeläkemaksu on kaikki sen osat huomioiden.

Valiokunta pitää valtion eläkejärjestelmän eläkemaksutason ennustettavuuden kannalta hyvänä, että eläkemaksun taso asetetaan seuraamaan tiiviisti työeläkejärjestelmän keskimääräistä maksutasoa. Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että tämä uudistuksen keskeinen osa ilmenee vain hallituksen esityksen perusteluista. Hallituksen esityksen mukaan eläkemaksun perusteista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan lain perusteella annettavaan valtioneuvoston asetukseen sisällytettäisiin säännös, jonka nojalla työeläkejärjestelmän maksutason seuraamisesta voitaisiin poiketa valtiovarainministeriön päätök-

Valiokunnan mietintö StVM 11/2018 vp

sellä. Valiokunta pitää ongelmallisena sitä, ettei tätä uudistuksen keskeisestä sisällöstä poikkeamista ole mainittu eikä perusteltu hallituksen esityksessä. Valiokunta pitää tärkeänä, että esityksen tavoitteen mukaisesti valtion eläkemaksun taso pidetään vakaana ja sen vaihtelut mahdollisimman ennakoitavina myös pitkällä aikavälillä seuraamalla työeläkejärjestelmän keskimääräistä maksutasoa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 101/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 14.11.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Krista Kiuru sd
varapuheenjohtaja Hannakaisa Heikkinen kesk
jäsen Outi Alanko-Kahiluoto vihr
jäsen Arja Juvonen ps
jäsen Niilo Keränen kesk
jäsen Anneli Kiljunen sd
jäsen Jaana Laitinen-Pesola kok
jäsen Aino-Kaisa Pekonen vas
jäsen Vesa-Matti Saarakkala sin
jäsen Kristiina Salonen sd
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Martti Talja kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Sanna Pekkarinen